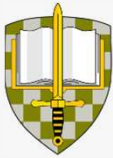

EKONOMICKÁ BEZPEČNOST

T1 – Úvod do vymezení předmětu Ekonomická bezpečnost

Cíl

Cílem prvního tématu je:

- definovat základní pojmy,
- objasnit metodologické přístupy k vymezení bezpečnosti,
- podat ucelený přehled o vnímání jednotlivých autorů pojmu ekonomická bezpečnost.

Úkoly pro samostatnou práci:

- Definujte bezpečnost.
- Jaké jsou základní charakteristiky bezpečnosti?
- Jaké základní oblasti v sobě zahrnuje bezpečnost?
- Uveďte vaše vlastní pohledy na bezpečnost obecně i ve vašem blízkém okolí!
- Sdělte vaše pohledy na vztah moci a bezpečnosti.

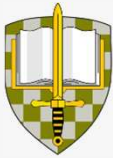

Literatura:

- EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006. ISBN 80-7278-326-2. s. 7. Dostupné také z: <http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=9960>.
- HOFREITER, Ladislav a Stanislav KRIŽOVSKÝ. *Manažérstvo bezpečnostných systémov*. 1. vyd., Košice: VŠBM, 2007. ISBN 978-80-89282-16-6.
- HŘEBÍK, František a Bohuslav SEKERKA. *Vybrané aspekty ekonomické bezpečnosti*. Praha: Tigris, spol. s r.o., 2018. ISBN 978-80-7490-195-9.
- KONEČNÁ, Karolína. *Ekonomická bezpečnost a kritéria hodnocení její úrovně*. Diplomová práce. Brno: Univerzita obrany, 2017.
- Lapková Dora. *Ekonomická bezpečnost*. In Lukáš Luděk a kol. *Teorie bezpečnosti I*. 1. vyd. Zlín: VeRBuM, 2017. ISBN 978-80-87500-89-7.
- Terminologický slovník krizové řízení a plánování obrany státu. POJMY: Ekonomická bezpečnost. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha, 2015 [cit. 2020-06-17]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-řízení-a-planování-obrany-státu>.
- LUKÁŠ, Luděk. *Teorie bezpečnosti I*. Zlín: Radim Bačuvčík - VeRBuM, 2017. ISBN 978-80-87500-89-7.
- MAREŠ, Miroslav. *Bezpečnost*. In: *Studijní opory* [online]. Brno: Mendelova univerzita v Brně [cit. 2020-6-17]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cást.pl?cást=69511.
- MESÁROŠ, M., M. KELEMEN a S. KRIŽOVSKÝ. *Teória bezpečnosti*. Košice: VŠBM v Košiciach 2011. ISBN 978-80-89282-61-6.
- NOVÁK, Jaromír. *Vnitřní a vnější bezpečnost státu*. V Olomouci: Univerzita Palackého, 2014. ISBN 978-80-244-4371-3.
- ŠEFČÍK, Vladimír. *Bezpečnostní politika v hospodářské oblasti*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2010. ISBN 978-80-7318-919-8. s. 9 – 26.
- ZEMAN, Petr, ed. *Česká bezpečnostní terminologie: výklad základních pojmů*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002. ISBN 80-210-3037-2. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:7ae54b60-e10d-11e5-984e-005056827e5>

Obsah

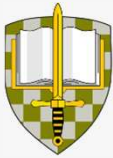
Úvod

1 Metodologické přístupy k vymezení
bezpečnosti

2 Teorie ekonomické bezpečnosti

Závěr

1 Metodologické přístupy k vymezení bezpečnosti

Mezi základní pojmy oblasti bezpečnosti patří pojem:

- **bezpečnost,**
- **hrozba a**
- **riziko.**

Klíčovou roli v oboru bezpečnosti sehrává samotné vymezení pojmu bezpečnost.

Eichler uvádí negativní a pozitivní vymezení obsahu pojmu bezpečnost:

„Bezpečnost je efusivním, tedy pomíjivým pojmem. Je to pojem nesnadno postižitelný a těžko změřitelný, Jeho obsah nelze exaktně vyčíslit. V nejobecnější rovině je bezpečnost definována dvěma základními způsoby - negativně a pozitivně.

- Negativní vymezení je podobné Jako negativní vymezení svobody, které říká, že jde o absenci omezení či nepřítomnosti odporu nebo vážnějších překážek pohybu. Negativní vymezení bezpečnosti pak znamená, že jde o nepřítomnost či neexistenci hrozby. Podle tohoto vymezení je bezpečnost opakem stavu ohrožení, který vyplývá z existence a vzájemné interakce aktérů, kteří mají protichůdné preference a jsou odhodláni k jejich dosažení použít i sílu, ať už politickou, hospodářskou nebo i vojenskou.
- Pozitivní vymezení bezpečnosti se vždy vztahuje ke konkrétnímu předmětu, k věci, člověku, obci, státu nebo bezpečnostnímu společenství.

Hofreiter vnímá bezpečnost jako stav bezpečnostní situace referenčního objektu. Konstatuje, že:

„Z hlediska reálného (a realistického) hodnocení bezpečnosti můžeme bezpečnost definovat jako takový stav bezpečnostní situace, činitelů a procesů tento stav ovlivňujících, jenž zajišťuje příznivé podmínky pro existenci, přetrvání, plnění požadovaných funkcí a rozvoj každého referenčního objektu.“

Mareš pojímá bezpečnost z politologického hlediska.

Vymezuje ji jako stav bezpečnostní situace a současně jako schopnost jejího zajištění. Definuje:

„Bezpečnost jako stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby pro objekt (zpravidla národní stát, popř. mezinárodní organizaci) a jeho zájmy a tento objekt je k eliminaci stávajících i potenciálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při ní spolupracovat“.

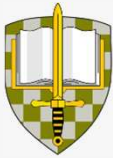

Kelemen, Križovský a Mesároš ve své knize „Teória bezpečnosti“ uvádí několik variant definice pojmu bezpečnost. Zdůrazňují hledisko „stavu, jejího právního zakotvení v zákonech i schopnost jejího zajištění souborem opatření s využitím managementu rizik“.

- „Bezpečnost je stav, v kterém se daný objekt necítí být ohrožený z hlediska svých oprávněných zájmů.“
- „Bezpečnost se chápe jako souhrn společenských vztahů, které upravuje právo a které chrání práva a oprávněné zájmy Jednotlivců, sociálních skupin a státu.“
- „Bezpečnost se posuzuje jako schopnost objektu, jevu, procesu chránit svojí podstatu a základní charakteristiku v podmínkách cílevědomě zaměřené, rozvratné a destruktivní činnosti ať zvnějšku, nebo zevnitř objektu.“
- „Bezpečnost představuje souhrn opatření na zaručení a ochranu životních zájmů všech objektů bezpečnosti.“
- „Na bezpečnost se stále častěji hledí jako na řízení rizik. Proto je bezpečnost vnímána v následujícím významu: bezpečnost je stav, ve kterém je riziko anebo ohrožení osob, anebo poškození majetku redukováno a udržováno na nebo pod akceptovatelnou hranici prostřednictvím nepřetržitého procesu identifikace rizik a řízení rizik.“

- V jiné práci **Hofreiter** zdůrazňuje vícevýznamovost pojmu bezpečnost. Uvádí, že se: „*Bezpečnost rozlišuje jako:*
 - *stav,*
 - *výsledek i proces,*
 - *potřebu,*
 - *hodnotu,*
 - *sociální funkci,*
 - *sociální vztah.*
- HOFREITER, Ladislav a Stanislav KRIŽOVSKÝ. *Manažérstvo bezpečnostných systémov*. 1. vyd., Košice: VSBM, 2007. s. 9-16. ISBN 978-80-89282-16-6.

Bezpečnost a její souvislosti

Bezpečnost – je důležitým pocitem pro člověka a společnost, patří k jeho základním hodnotám a je také neméně důležitým pojmem pro řídicí manažery všeho druhu (včetně politických a vojenských). Pojem bezpečnost je svým obsahem i rozsahem velmi proměnlivým hybridem obecnosti i konkrétnosti. Bezpečnost je stav, kdy hrozby a rizika jsou pro systém na co nejnižší možné úrovni.

Bezpečnost má v globalizovaném světě tyto základní oblasti:

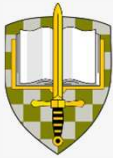
- individuálně lidskou,
- obecně sociální,
- obecně kulturní,
- politickou,
- ekonomickou,
- potravinovou,
- vojenskou,
- ekologickou,
- kybernetickou.

- **Hrozba** – primární nezávisle existující věc, jev či proces, který může nežádoucím způsobem narušit stabilitu struktury.
- **Riziko** – pravděpodobnost realizace potenciálu hrozby za určitých podmínek na základě nějaké příčiny a impulsu, podnětu. Jde o míru ohrožení stability, míru nebezpečí, že se uplatní hrozba. Dojde k narušení struktury, jejímž důsledkem bude nežádoucí projev vedoucí ke vzniku škody, mimořádné události.
- **Moc** – je jednou ze základních lidských potřeb, často je nazývána nejsilnější drogou na světě. Moc působí na bezpečnost příznivě a nepříznivě. Moc je individuální, kolektivní a státní. Projevuje se fyzicky, fyzikálně, finančně, ekonomicky, politicky, vojensky atp. Moc má dvě složky, a to subjekt řízení moci a objekt řízený mocí, funguje zde princip akce a reakce. Jak praví přísloví, každá hůl má dva konce.

Z jiného pohledu tvoří složky bezpečnosti:

- zdravotní bezpečnost – nemoci, epidemie, zdravé prostředí, výživa, pořádek a klid, lékařská péče,
- potravinová bezpečnost – množství a kvalita stravy příznivé pro organismus a její dostupnost pro široké obyvatelstvo, dostatek nezávadné vody,
- ekonomická bezpečnost – materiální zdroje, finanční příjmy, zaměstnání, bydlení, oblečení, důstojné podmínky pro žití,
- osobní bezpečnost – kriminalita, násilí, krádeže, válka,
- bezpečnost životního prostředí – hluk, vzduch, voda, zplodiny, stav půdy, lesů, průmyslová nebezpečí,
- společenská bezpečnost – právo, zákony, práva člověka, politika, demokracie (vláda lidu), rasová harmonie, ohleduplná relativní svoboda.

Výchozí teoretické zdroje teorie bezpečnosti

Na základě kritického zhodnocení (Ludka Lukáše) jednotlivých možností mezi hlavní zdroje využitelné pro tvorbu teorie bezpečnosti patří:

- Kodaňská bezpečnostní škola,
- teorie rizik,
- teorie krizí,
- kauzalita.

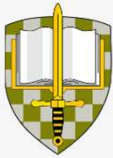

Východiska pro pochopení analýzy bezpečnosti

- **Spor „komplexního“ a „úzkého“ pojetí bezpečnosti**
- **Problém analytických rovin zkoumání bezpečnosti**

2 Teorie ekonomické bezpečnosti

Ekonomická bezpečnost jakožto jeden z prvků národní bezpečnosti usiluje o perspektivu přežití, nezávislost a trvalý rozvoj státu. Je základním předpokladem pro každodenní fungování celé společnosti a její součástí je nepřeborné množství odvětví, které ji ovlivňují. Od dob kodaňské školy je ekonomická bezpečnost zkoumána v jednotlivých dimenzích a sektorech.

Dimenze bezpečnosti se dělí na:

- vojenské a
- nevojenské.

Podle **definice Ministerstva vnitra České republiky** je ekonomická bezpečnost „stav, ve kterém ekonomika objektu, jehož bezpečnost má být zajištěna (státu, seskupení států, mezinárodní organizace apod.), není ohrožena hrozbami, které výrazně snižují nebo by mohly snížit její výkonnost potřebnou k zajištění obranných i dalších bezpečnostních kapacit, sociálního smíru a konkurenceschopnosti objektu i jeho jednotlivých složek, tj především jednotlivých podnikatelských subjektů na vnitřních i vnějších trzích

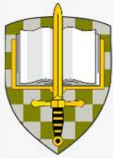

Mezi základní atributy ekonomické bezpečnosti patří:

- měnová stabilita,
- hospodářský růst,
- nízká nezaměstnanost,
- konkurenceschopnost,
- určování tempa vývoje a aplikace nových technologií,
- surovinová dostatečnost,
- schopnost zajistit obrannou sílu,
- ochrana velkých částí populace před bídou

Ekonomická bezpečnost je ovlivňována

řadou faktorů, které lze rozdělit na faktory:

- vnější a**
- vnitřní.**

Vnitřní faktory

- Přírodně-klimatické podmínky – půda (její bonita a plocha), vody, klima, sucha, větry, eroze, zemětřesení, splachy půdy, sopečná činnost,
- Surovinový a energetický potenciál,
- Výkonné zemědělství – zabezpečení dostatku kvalitních a cenově dostupných potravin,
- Průmyslová základna - v takové struktuře, která umožňuje vyrábět v jednotlivých hospodářských odvětvích, s vysokou produktivitou práce, obchodovatelností produkce na vnitřním a zahraničním trhu, odolávat recesi a výkyvům trhu, co nejméně narušovat životní prostředí,
- Ekonomická infrastruktura – dopravní systémy, spojovací, energetické, inženýrské sítě, sítě informační, skladové a logistické sítě,
- Vědeckotechnická základna – je klíčovým faktorem - věda, výzkum, inovace jsou motorem rozvoje ekonomiky a také společenským životním zájmem. Věda a její důsledky jsou rozhodující pro další existenci společnosti,
- Vnější ekonomické vztahy – žádná ekonomika se neobejde bez nutnosti a možnosti styku s jinými zeměmi. Je to dáno výše uvedenými faktory, kdy země mají rozdílné potenciály těchto faktorů. Dobré vnější ekonomické vztahy umožňují kompenzovat úzká místa ve vybavení země výrobními faktory a obohacují nabídku a spotřebu o produkci, kterou ona sama neposkytuje. Tyto vnější ekonomické vztahy mohou být významným bezpečnostním faktorem. Existuje asi desítky strategických surovin, kterou státy potřebují a které nemají.
- Sociálně-politická stabilita státu – je všeobecným předpokladem ekonomické bezpečnosti. Bez této stability je bezpečnost země ohrožena v podstatě ve všech oblastech existence. Lidé jsou rozhodujícím faktorem bezpečnosti.

Vnější faktory:

- Geostrategická a geopolitická poloha státu, zájmy velmocí (to se sice moc neříká, ale je to tak),
- Bezpečnostní prostředí – okolí státu, dobré všestranné (obchodní, politické, kulturní, sportovní a další) vztahy se sousedy a také dobré vztahy s co nejširším spektrem států dalších,
- Ekonomická síla a produkce – její možnosti pro využití ostatními státy, být žádaný svým okolím,
- Environmentální situace – být bezpečným pro své okolí (zplodiny ve vzduchu i vodě, povodně, havárie, požáry),

Závěr

Děkuji za pozornost

